

MESTO TORNALA

**Pre zasadnutie
Mestského zastupiteľstva
v Tornali dňa 12.12.2013**

K bodu rokovania číslo:

Názov materiálu:

Stanovisko hlavnej kontrolórky mesta k návrhu rozpočtu mesta na rok 2014 vrátane programového rozpočtu mesta na rok 2014 a k viacročnému rozpočtu vrátane programového rozpočtu na roky 2014-2016

Predkladá: Ing. Erika Györfiová, hlavná kontrolórka mesta

Návrh na uznesenie:

Mestské zastupiteľstvo v Tornali

Berie na vedomie

Stanovisko hlavnej kontrolórky mesta k návrhu rozpočtu mesta na rok 2014 vrátane programového rozpočtu mesta na rok 2014 a k viacročnému rozpočtu vrátane programového rozpočtu na roky 2014-2016

MESTO TORNAĽA - HLAVNÁ KONTROLÓRKA MESTA TORNAĽA

S T A N O V I S K O**hlavnej kontrolórky mesta k návrhu rozpočtu mesta na rok 2014 vrátane programového rozpočtu na rok 2014 a k viacročnému rozpočtu vrátane programového rozpočtu na roky 2014-2016**

V zmysle § 18f ods. 1 písm. c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov predkladám odborné stanovisko k návrhu rozpočtu mesta na rok 2014 vrátane programového rozpočtu na rok 2014 a k návrhu viacročného rozpočtu vrátane programového rozpočtu na roky 2014-2016.

Stanovisko bolo spracované na základe predloženého návrhu rozpočtu na rok 2014 vrátane programového rozpočtu na rok 2014 a viacročného rozpočtu vrátane programového rozpočtu na roky 2014-2016, ktorý bol vypracovaný v súlade s §9 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách miestnej a územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Pre rok 2014 sa v zmysle predpisov vypracoval programový rozpočet, ktorý je založený na plánovaní úloh a aktivít subjektov samosprávy v nadväznosti na ich priority a rozloženie disponibilných rozpočtových zdrojov do programov s dôrazom na výsledky a efektívnosť vynakladania rozpočtových prostriedkov.

Návrh rozpočtu vrátane finančných operácií bol zostavený ako prebytkový a zároveň napĺňa aj ostatné zákonom stanovené podmienky v súlade s § 10 ods. 7 zákona č. 583/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Príprava rozpočtu plne rešpektuje povinnosť ustanovenú v §9 o viacročnom rozpočte a prechodné ustanovenie uvedené v § 21 ods. 3 zákona č. 583/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov, podľa ktorého sa viacročný rozpočet obce alebo vyššieho územného celku na nasledujúce rozpočtové roky zostavuje od roku 2006 na nasledujúce rozpočtové roky, počnúc rokom 2007.

A. VÝCHODISKÁ SPRACOVANIA STANOVISKA

Pri spracovaní stanoviska som vychádzala z posúdenia predloženého návrhu rozpočtu mesta na rok 2014 a viacročného programového rozpočtu mesta na roky 2014 – 2016 z dvoch hľadísk:

1. Zákonnosť predloženého návrhu rozpočtu**1.1. Súlady so všeobecne záväznými predpismi**

Návrh rozpočtu je spracovaný v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi:

- zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p.

- zákon č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p.
- zákon č.582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálny odpad a drobné stavebné odpady v z.n.p.
- zákon č. 564/2004 Z.z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p.
- zákon č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v z.n..p.

1.2. Súlada so všeobecne záväznými nariadeniami Mesta Tornaľa

Návrh rozpočtu je spracovaný v súlade so všeobecne záväznými nariadeniami mesta:

- VZN č. 4/2013 (návrh) o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady s navrhovanou účinnosťou od 1.1.2014
- VZN č. 6/2012 o prenájme nebytových priestorov v meste Tornaľa
- VZN č. 9/2011 o poskytovaní dotácií z rozpočtu mesta Tornaľa
- VZN č. 1/2012 Zásady rozpočtového hospodárenia mesta Tornaľa
- VZN č. 2/2008 o poplatkoch v školstve

1.3 Dodržanie informačnej povinnosti zo strany Mesta Tornaľa

Návrh rozpočtu bol zverejnený na úradnej tabuli mesta dňa 26.11.2013 v zákonom stanovenej lehote (najmenej 15 dní pred jeho schválením) v súlade s § 9 ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb.o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

2. Metodická správnosť predloženého návrhu rozpočtu

- návrh rozpočtu bol spracovaný podľa rozpočtovej klasifikácie v súlade s Opatrením MF SR č. MF/010175/2004-42, ktorým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie v znení neskorších predpisov, ktorá je záväzná pri zostavovaní rozpočtov územnej samosprávy (zverejneným vo Finančnom spravodajcovi č. 14/2004 v znení neskorších predpisov), pričom rozpočtová klasifikácia je záväzná aj pri zostavovaní rozpočtov obcí,
- návrh rozpočtu bol spracovaný v súlade s Príručkou na zostavenie návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2014 až 2016 č.MF/008432/2013-411 (zverejnenej vo Finančnom spravodajcovi č. 3/2013) vrátane Dodatku č. 1 (zverejnenej vo FS č.11/2013
- funkčná klasifikácia sa použije v zmysle vyhlášky Štatistického úradu Slovenskej republiky č. 195/2003 Z.z.. ktorou sa vydáva štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy.

B: VÝCHODISKÁ TVORBY ROZPOČTU

Návrh rozpočtu vychádza zo schválených východísk rozpočtu verejnej správy na roky 2014 až 2016, z vyššie menovaných predpisov pre spracovanie rozpočtov samospráv. Východiskovými podkladmi pre tvorbu rozpočtu mesta na roky 2014-2016 bolo zohľadnenie platných zmluvných vzťahov, platných VZN, zohľadnenie zvýšenia platových stupní, zohľadnenie zvýšenia platových taríf, platnej organizačnej štruktúry MsÚ, odhadu skutočného plnenia rozpočtu za rok 2013 resp. samotného vývoja hospodárenia mesta v roku 2013.

C. TVORBA NÁVRHU ROZPOČTU

Návrh rozpočtu je spracovaný podľa § 9 ods.1 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p. na:

- a) rozpočet na príslušný rozpočtový rok – rok 2014
- b) rozpočet na rok nasledujúci po príslušnom rozpočtovom roku - rok 2015
- c) rozpočet na rok nasledujúci po roku, na ktorý sa zostavuje rozpočet podľa písmena b) – rok 2016. Viacročný rozpočet na roky 2014 – 2016 je zostavený v rovnakom členení v akom sa zostavuje rozpočet mesta na príslušný rozpočtový rok.

Rozpočet mesta na príslušný rozpočtový rok je záväzný, rozpočty na nasledujúce dva rozpočtové roky nie sú záväzné, majú len orientačný charakter, ich ukazovatele sa spresňujú v ďalších rozpočtových rokoch.

Navrhovaný viacročný rozpočet na roky 2014-2016 sa v súlade s § 10 ods. 3 až 7 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy vnútorne člení na:

- a) bežný rozpočet, t.j. bežné príjmy a bežné výdavky,
- b) kapitálový rozpočet, t.j. kapitálové príjmy a kapitálové výdavky
- c) finančné operácie

Vo viacročnom rozpočte na roky 2014 – 2016 sú vyjadrené finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu v rámci financovania prenesených kompetencií štátu, finančné vzťahy k štátnym fondom a fondom EÚ, k zriadeným právnickým osobám a fyzickým osobám – podnikateľom a právnickým osobám, ktorým sa poskytujú prostriedky z rozpočtu, ako aj k rozpočtom iných obcí a k rozpočtu vyššieho územného celku.

V súlade s § 4 ods. 6 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov súčasťou rozpočtu je aj schválený rozpočet verejnej správy na bežný rozpočtový rok, údaje o očakávanej skutočnosti bežného rozpočtového roka a údaje o skutočnom plnení rozpočtu verejnej správy za predchádzajúce dva rozpočtové roky.

D. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA NÁVRHU ROZPOČTU

Na schválenie mestskému zastupiteľstvu je predložený návrh rozpočtu mesta na rok 2014 formou viacročného rozpočtu na roky 2014 a 2016 a návrh viacročného programového rozpočtu mesta na roky 2014 – 2016, ktorý obsahuje východiská tvorby rozpočtu, predpokladaný vývoj príjmovej a výdavkovej časti bežného a kapitálového rozpočtu v predložených kvantitatívnych ukazovateľoch podľa programovej štruktúry rozpočtu. Obsahuje jednotlivé programy a podprogramy s ich príslušnými zámermi a cieľmi.

Návrh celkového rozpočtu mesta vrátane finančných operácií na rok 2014 sa predkladá ako prebytkový a rovnako aj návrh na roky 2015 – 2016.

V nasledujúcich tabuľkách je uvedená sumarizácia návrhu rozpočtu na roky 2014-2016:

Rozpočet celkom

€

Rozpočtové roky	2014	2015	2016
Príjmy celkom	6 070 240	5 370 660	5 457 180
Výdavky celkom	6 058 302	5 320 093	5 426 041
Hospodárenie mesta: +prebytok, -schodok	+ 11 938	+ 50 567	+ 31 139

Bežný rozpočet

€

Rozpočtové roky	2014	2015	2016
Príjmy celkom	5 242 240	5 313 660	5 390 180
Výdavky celkom	5 167 264	5 149 181	5 209 509
Hospodárenie mesta: +prebytok, -schodok	+ 74 976	+ 164 479	+ 180 671

Kapitálový rozpočet

€

Rozpočtové roky	2014	2015	2016
Príjmy celkom	576 600	7 000	7 000
Výdavky celkom	726 019	65 000	67 000
Hospodárenie mesta: +prebytok, -schodok	- 149 419	- 58 000	- 60 000

Finančné operácie

€

Rozpočtové roky	2014	2015	2016
Príjmy celkom	251 400	50 000	60 000
Výdavky celkom	165 019	105 912	149 532
Hospodárenie mesta: +prebytok, -schodok	+ 86 381	- 55 912	- 89 532

Návrh rozpočtu mesta vrátane finančných operácií na rok 2014 je zostavený ako prebytkový, z toho bežný rozpočet je zostavený ako prebytkový, kapitálový rozpočet ako schodkový a finančné operácie sú rozpočtované s prebytkom. Rozpočet bez finančných operácií je zostavený ako schodkový. Schodok kapitálového rozpočtu bude vykrytý predpokladaným prebytkom bežného rozpočtu a prebytkom finančných operácií.

Príjmová časť

1. Vývoj príjmovej časti rozpočtu za roky 2005 – 2016

(Údaje v tabuľkách za roky 2005 – 2008 sú prepočítané z Sk na €)

€

Rok	Rozpočet príjmov celkom	Skutočnosť plnenia príjmov celkom	% plnenia
2005	3 313 216	3 542 057	106,91
2006	3 651 596	4 057 724	111,12
2007	6 320 155	4 681 770	74,08
2008	4 961 495	5 903 983	119,00
2009	7 995 181	7 842 361	98,09
2010	13 905 494	9 951 130	71,56
2011	9 599 580	7 206 077	75,07
2012	7 060 578	6 251 702	88,54
2013	12 105 813	6 150 920 (odhad)	50,81
2014	6 070 240		
2015	5 370 660		
2016	5 457 180		

Z prehľadu je zrejmé, že výška skutočných celkových príjmov v roku 2013 (odhadovaných) je nižšia o 100 782 € oproti roku 2012, čo je tvorené znížením príjmových finančných operácií a znížením kapitálových príjmov.

V rozpočte na rok 2013 bol rozpočtovaný vysoký nárast celkových príjmov oproti rozpočtovaným v roku 2012, 5 045 235 €čo súviselo s plánovanými investičnými projektmi v časti kapitálových príjmoch (hlavne ide o čističku), čo však nebolo realizované v roku 2013.

Na rok 2014 je rozpočtovaná **výška celkových príjmov nižšia o 80 680 € oproti odhadovanej skutočnosti v roku 2013, čo je znakom opatrnosti pri zostavení príjmovej časti rozpočtu.**

1.1.Vývoj bežných príjmov za roky 2005 – 2016

(Údaje v tabuľkách za roky 2005 – 2008 sú prepočítané z Sk na €)

€

Rok	Rozpočet príjmov celkom	Skutočnosť plnenia príjmov celkom	% plnenia
2005	3 065 923	3 387 705	110,50
2006	3 414 094	3 703 478	108,48
2007	3 807 907	3 927 006	103,13
2008	4 268 937	4 575 056	107,17
2009	4 247 023	4 393 937	103,46
2010	4 685 764	4 293 131	91,62
2011	4 998 846	4 707 880	94,18
2012	5 034 824	4 833 626	96,00
2013	5 346 511	5 233 791 (odhad)	97,89
2014	5 242 240		
2015	5 313 660		
2016	5 390 180		

Čo sa týka bežných príjmov, **trend zvyšovania bežných príjmov zostáva naďalej zachovaný**. Odhad skutočného plnenia bežných príjmov v roku 2013 je v porovnaní s rokom 2012 vyšší o 400 165 €, čo je **miroriadne pozitívne**.

V rozpočte na rok 2014 sa uvažuje s výškou bežných príjmov približne na rovnakej úrovni, ako je odhadovaná výška skutočného plnenia v roku 2013 resp. uvažuje sa len s minimálnym nárastom, a to o 8 449 €, čo je skutočne nepatrné.

Z môjho pohľadu je tento rozpočet bežných príjmov veľmi realistický, vychádza z našich možností, rešpektuje overené a zaužívané zásady a postupy, ktorého skladba je konštruktívna. **Zásada opatrnosti a obozretnosti, ktorá je zrejmá z rozpočtu bežných príjmov, je opodstatnená** hlavne vo väzbe na prípadné riziko neplnenia príjmov z podielových daní, nedofinancovanie niektorých kompetencií samosprávy zo strany štátu, čo predstavuje aj riziko vývoja a naplnenia bežných príjmov.

1.1.1 Vývoj daňových príjmov za roky 2005-2016

€

Rok	Rozpočet daň. príjmov	Skutočnosť plnenia daň.príjmov	% plnenia
2005	1 484 829	1 603 731	108,01
2006	1 742 016	1 782 347	102,32
2007	1 725 285	1 795 027	104,04
2008	1 888 733	2 214 067	117,22
2009	2 110 495	2 119 794	100,44
2010	2 026 467	1 896 195	93,57
2011	2 189 146	2 088 713	95,41
2012	2 146 621	2 023 826	94,28
2013	2 123 811	2 094 798 (odhad)	98,63
2014	2 141 060		
2015	2 199 060		
2016	2 259 060		

Prehľad vývoja podielových daní:

€

Rok	Rozpočet podiel.dani	Skutočnosť plnenia podiel.daní	% plnenia
2005	1 325 499	1 426 907	107,65
2006	1 586 669	1 607 282	101,30
2007	1 563 964	1 579 898	101,02
2008	1 669 654	1 952 566	116,94
2009	1 774 440	1 833 716	103,34
2010	1 684 574	1 599 169	94,93
2011	1 763 651	1 694 809	96,10
2012	1 759 880	1 669 668	94,87
2013	1 757 599	1 715 000 (odhad)	97,57
2014	1 760 000		
2015	1 820 000		
2016	1 880 000		

K vývoju podielových daní by som uviedla, že samotný trend nárastu výšky podielových daní v celoslovenskom meradle je v našom meste minimálny, nakoľko ho nepriaznivo ovplyvňuje **klesajúci trend počtu obyvateľov mesta**. Pre porovnanie uvádzam nasledujúce údaje:

Počet obyvateľov k 31.12.2009	7812
k 31.12.2010	7726
k 31.12.2011	7620
k 31.12.2012	7441
k 31.10.2013	7400

Pokles obyvateľov o 428 obyvateľov (5,28 %) od roku 2009 sa evidentne prejavuje v podielových daniach a v prípade, že by sa v celoštátnom meradle nezvyšovali, v našom meste by dokonca mohlo dochádzať z tohto titulu k znižovaniu podielových daní. Pritom mnohé úlohy a služby, ktoré musí mesto zabezpečovať, musia byť zabezpečené rovnako aj pri nižšom počte obyvateľov a pri nižších príjmoch z podielových daní.

Je zrejmé, že práve z dôvodu poklesu počtu obyvateľov mesto nemôže mať skutočný prospech z pozitívneho trendu zvyšovania podielových daní, ako to majú iné mestá a obce.

S vyššie uvedenou skutočnosťou je nevyhnutné počítať z pohľadu „Vis maior“ a uvažovať s touto skutočnosťou hlavne vo výhľadových a koncepčných materiáloch mesta, ktoré majú dopad na rozpočet.

Prehľad vývoja príjmov z dane z nehnuteľností

€

Rok	Rozpočet dane z nehnuteľ.	Skutočnosť plnenia dane z nehnuteľ.	% plnenia
2005	92 943	92 013	99,0
2006	88 960	100 445	112,91
2007	94 934	126 103	132,83
2008	106 221	132 377	124,62
2009	145 000	150 278	103,64
2010	158 785	143 528	90,39
2011	184 330	164 385	89,18
2012	165 000	154 410	93,58
2013	201 412	200 000 (odhad)	99,30
2014	200 000		
2015	200 000		
2016	200 000		

Na rok 2013 sa uvažovalo s nárastom dane z nehnuteľnosti na základe nového VZN o miestnych daniach približne o 15%, (celková vyrubená daň na rok 2012 157 tis. €, celková vyrubená daň na rok 2013 211 tis. €). Z odhadovaného plnenia na rok 2013 je zrejmé, že ten skutočný nárast predstavoval približne 54 tis. € a bol odhadovaný správne, pričom tento **nárast príjmu je veľmi pozitívny**. Na rok 2014 sa rozpočtuje príjem na dani z nehnuteľnosti vo výške rovnajúcej sa odhadu skutočného plnenia v roku 2013, z čoho je zrejmé, že sa neuvažuje s vyšším príjmom z nedoplatkov na tejto dani, kde celkový nedoplatok k 31.10.2013 je vo výške **54 122,30 €** **Z tohto pohľadu je nutné vyvinúť maximálne úsilie na vymoženie maximálne možnej výšky tejto dane nielen vyrubenej v roku 2014, ale aj nedoplatkov zo starých rokov.** V tomto kontexte efektívna práca s nedoplatkami by mohla predstavovať **určitú rezervu príjmov**.

Prehľad vývoja príjmov za komunálny odpad a drobný stavebný odpad

€

Rok	Rozpočet komun.odpad	Skutočnosť plnenia komun.odpad	% plnenia
2005	66 387	57 857	87,15
2006	66 387	50 886	76,65
2007	66 387	67 716	102,0
2008	79 665	99 648	125,08
2009	161 416	123 209	76,33
2010	171 672	135 370	78,85
2011	180 365	171 087	94,86
2012	172 000	164 900	95,87
2013	140 000	155 000 (odhad)	110,71
2014	155 000		
2015	155 000		
2016	155 000		

Pri komunálnom odpade je zrejmé, že výška poplatku sa rozpočtuje na rok 2014 na úrovni skutočnosti (odhadu) za rok 2013 a mesto neočakáva vyšší príjem. Nedoplatky ku dňu 31.10.2013 predstavujú sumu **228 016,80 €**. Z dôvodu, že medzi počtom obyvateľov a vyrubenými poplatkami za komunálny odpad je priamo úmerný vzťah, stagnácia resp. znižovanie príjmu z tohto poplatku je logickým vyústením znižovania počtu obyvateľov (počet obyvateľov k 31.12.2009 bol 7812, počet obyvateľov k 31.10.2013 bol už len 7400 , pokles o 412) **Zvýšenie výberu týchto poplatkov nevidím reálne, preto nie je možné pri tejto dani uvažovať o rezerve, naopak, rizikové vidím ešte aj naplnenie reálneho odhadu rozpočtu na rok 2014 z dôvodu zhoršovania finančnej situácie časti obyvateľstva a znižovania počtu obyvateľstva.**

Prehľad vývoja príjmov z dane za psa

€			
Rok	Rozpočet dane za psa	Skutočnosť plnenia dane za psa	% plnenia
2005	1 328	1 022	76,96
2006	996	1 593	160,00
2007	1 560	1 677	107,50
2008	3 651	3 637	99,62
2009	3 720	3 490	93,82
2010	4 016	3 424	85,26
2011	4 150	3 886	93,64
2012	6 000	6 824	113,73
2013	9 000	7 800 (odhad)	86,66
2014	7 500		
2015	7 500		
2016	7 500		

V súvislosti s daňou za psa je **evidentný mimoriadne pozitívny trend nárastu týchto príjmov** v porovnaní s rokmi 2008 až 2013. Veľký nárast sa prejavil už v roku 2012 v dôsledku kontrolnej činnosti a v roku 2013 sa odhaduje už len mierny nárast, čo je vo väzbe na zvýšenie dane za psa v roku 2013 pozoruhodný fakt (neprejavilo sa zvýšenie dane za psa). Na rok 2014 sa rozpočtuje dokonca nižšia suma, ako je odhad skutočnosti v roku 2013.

1.1.2 Vývoj nedaňových príjmov

€

Rok	Rozpočet nedaň.príjmov	Skutočnosť plnenia nedaň.príjmov	% plnenia
2005	272 854	280 654	102,86
2006	279 326	288 919	103,43
2007	514 904	241 585	41,67
2008	359 191	422 293	117,57
2009	286 837	205 403	71,61
2010	265 314	194 243	73,21
2011	338 090	248 312	73,45
2012	384 535	394 002	102,46
2013	487 680	456 825 (odhad)	93,67
2014	432 800		
2015	449 120		
2016	449 540		

V prípade nedaňových príjmov na základe odhadu došlo v skutočnom plnení v roku 2013 oproti roku 2012 k zvýšeniu o 15,94 %, avšak na rok 2014 je rozpočet oproti rozpočtu na rok 2013 znížený o sumu 24 025 €. Toto zníženie je hlavne z dôvodu výpadku príjmov z refundácie prevádzkových nákladov (47 tis. €) , čo sa samozrejme pozitívne prejaví vo výdavkovej časti rozpočtu. Negatívny vplyv na rozpočet má klesajúci trend príjmov za poplatok za uloženie odpadu, kde sa rozpočtuje na rok 2014 o 20 tis. € menej ako je odhadovaná skutočnosť v roku 2013.

Vývoj kapitálových príjmov:

€

Rok	Rozpočet kapitál.príjmov	Skutočnosť plnenia kapitál.príjmov	% plnenia
2005	311 525	178 525	57,31
2006	187 313	189 550	101,19
2007	713 669	207 528	29,08
2008	531 103	731 436	137,72
2009	3 704 581	3 448 424	93,09
2010	9 216 138	5 657 999	61,39
2011	3 895 769	1 755 282	45,06
2012	1 699 332	1 091 695	64,25
2013	6 038 307	692 728 (odhad)	11,47
2014	576 600		
2015	7 000		
2016	7 000		

Plnenie kapitálových príjmov len na 11,47 % je zrejmé z nenaplnenia zámerov v oblasti čističky odpadových vôd v roku 2013 a predaja majetku mesta. Z návrhu rozpočtu vyplýva, že kapitálové príjmy sú plánované hlavne z predaja budovy a z príspevku zo ŠFRB

Čo sa týka príjmovej časti záverom chcem uviesť, že v rozpočte sa uvažuje s úverom zo ŠFRB na výstavbu obecných nájomných bytov vo výške 176 400 €, pričom táto výška úveru sa podľa § 17 ods. 8 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov **do celkovej sumy dlhu obce nezapočítava len vo výške splátok úveru, ktorých úhrada je zahrnutá v cene ročného nájomného za obecné nájomné byty.** Túto skutočnosť bude nevyhnutné vziať do úvahy pri určovaní a prepočtoch ročného nájomného za nájomné byty.

Výdavková časť

2. Vývoj výdavkovej časti rozpočtu za roky 2005 – 2016 (€)

Údaje v tabuľkách za roky 2005 – 2008 sú prepočítané z Sk na €)

€

Rok	Rozpočet výdavkov celkom	Skutočnosť čerpania výdavkov	% plnenia
2005	3 313 216	3 473 023	104,82
2006	3 651 596	4 057 368	111,11
2007	6 320 155	6 286 535	99,47
2008	4 961 495	5 958 758	120,10
2009	7 995 181	8 218 107	102,79
2010	13 905 494	10 373 606	71,56
2011	9 599 580	7 167 655	74,67
2012	7 060 578	6 123 550	86,73
2013	11 980 440	6 075 920 (odhad)	50,72
2014	6 058 302		
2015	5 320 093		
2016	5 426 041		

2.1 Vývoj bežných výdavkov

€

Rok	Rozpočet bež. výdavkov	Skutočnosť čerp.bežných výdavkov	% plnenia
2005	1 637 688	3 242 027	197,96
2006	3 256 369	3 556 439	109,21
2007	3 876 884	3 974 596	102,52
2008	4 430 092	5 227 321	118,00
2009	4 351 936	4 352 863	100,02
2010	4 653 793	4 345 450	84,30
2011	5 549 841	4 699 354	84,68
2012	5 006 556	4 656 350	93,00
2013	5 305 739	5 114 828 (odhad)	96,40
2014	5 167 264		
2015	5 149 181		
2016	5 209 509		

Vývoj bežných výdavkov pri porovnaní rokov 2011 a 2012 klesol, o 43 004 €, čo je v % vyjadrené pokles o 0,92 %. Naopak, v roku 2013 odhadované bežné výdavky oproti roku 2012 stúpili o 458 478 € (9,84 %) , pričom tento nárast sa odzrkadlil hlavne v programe Vzdelávanie, a to sumou nárastu o 359 tis. €. Narok 2014 sa uvažuje s miernym nárastom vo výške 52 tis. eur, čo predstavuje približne 1 %. **Z dôvodu nejasností týkajúcich sa práve dofinancovania niektorých oblastí školstva, ktoré sa týkajú programu Vzdelávanie, toto zvýšenie je stanovené ako mimoriadne pragmatické, čo je pochopiteľné, nakoľko v danom čase nie je možné odhadnúť presnejšie údaje.** V tejto oblasti určite predpokladám úpravy rozpočtu.

2.2 Vývoj kapitálových výdavkov

€			
Rok	Rozpočet kapitál. výdavkov	Skutočnosť čerp. kapitál.výdavkov	% plnenia
2005	279 891	230 996	82,53
2006	406 281	500 929	123,30
2007	2 443 271	2 311 939	94,62
2008	531 403	731 436	137,64
2009	3 643 245	3 865 244	106,09
2010	9 251 701	6 028 156	65,16
2011	4 049 739	2 468 301	60,95
2012	1 302 622	718 963	51,00
2013	6 561 289	847 680 (odhad)	
2014	726 019		
2015	65 000		
2016	67 000		

V súvislosti s odhadovanou skutočnosťou kapitálových výdavkov na rok 2013 je priama súvislosť s kapitálovými príjmami, a to hlavne v časti nezrealizovania plánovaného projektu čističky odpadových vôd. Čo sa týka rozpočtovania kapitálových výdavkov na rok 2014 je evidentné, že v rámci rozvoja sa okrem iného uvažuje s výdavkami na čističku odpadových vôd a výdavkami súvisiacimi ešte z regeneráciou centrálnej zóny mesta, kde sa jedná o pokračujúce investície z predchádzajúcich rozpočtových rokov. **Ako veľká nová investícia je rozpočtovaná výstavba nájomných bytov.**

Stanovisko k plneniu Memoranda na rok 2013

Medzi Vládou SR a Združením miest a obcí Slovenska bolo dňa 18.10.2012 podpísané Memorandum o spolupráci pri uplatňovaní rozpočtovej politiky orientovanej na zabezpečenie finančnej stability verejného sektora na rok 2013, ktorého cieľom je vyjadrenie spoločného úsilia v oblasti konsolidácie verejných financií v roku 2013.

Na zabezpečenie tohto cieľa sa ZMOS zaväzuje:

- v rámci svojej rozpočtovej politiky presadzovať prípravu, schvaľovanie a realizáciu rozpočtov miest a obcí na rok 2013 v súlade s cieľom tohto memoranda,
- presadzovať a pôsobiť na svojich členov, aby v záujme naplniť cieľ memoranda schválili a realizovali svoje rozpočty na rok 2013 s úsporou kvantifikovanou v rozsahu cca 5% osobných výdavkov a 10% výdavkov na tovary a služby miest a obcí s počtom obyvateľom nad 2000 **oproti schváleným rozpočtom na rok 2012**

Čo sa týka zabezpečenia týchto úsporných opatrení z môjho pohľadu môžem len skonštatovať, že Mesto Tornaľa pristúpilo k týmto opatreniam už v roku 2011 a 2012 a zrealizovalo ich už skôr, nakoľko finančná situácia aj po troch ozdravných režimoch bola kritická a úsporné opatrenia boli nevyhnutné.

Práve z tohto dôvodu ďalšie úsporné opatrenia v takýchto percentuálnych výškach, ktoré sú uvádzané v memorande, som nevidela reálne aj z dôvodu povinnosti uhrádzať staré záväzky, ktoré boli aj na bežných výdavkoch, rovnako z titulu prebiehajúcich súdnych sporov, a v oblasti osobných výdavkov z dôvodu už skôr realizovanej racionalizácii. Zároveň som pri návrhu rozpočtu na rok 2013 uviedla, že je samozrejmosťou a povinnosťou mesta hľadať a využívať všetky možné spôsoby, ktorými je možné tento zámer naplniť jednak v súvislosti s Memorandom, kde sú odporúčané aj iné formy konsolidácie, a v neposlednej rade a hlavne z pohľadu vysokého stavu záväzkov mesta ako takého.

Pre mesto Tornaľa sa ukázalo ako skutočne realizovateľný a prospešný postup znižovanie vysokého stavu záväzkov, čo sa zatiaľ ukázalo pri spôsobe výpočtu výsledku hospodárenia v metodike ESA 95 k 31.10.2013 ako schodná cesta. Na základe tejto metodiky výsledok hospodárenia k uvedenému dátumu je **prebytok 183 895 €**

Prehľad vývoja osobných nákladov, spotrebovaných nákupov a služieb na základe údajov účtovníctva – Výkaz ziskov a strát Úč ROPO SFOV 2-01
(údaje za MsÚ a materské školy)

Prehľad vývoja osobných nákladov

Rok	eur
2008	1 004 191
2009	946 708
2010	1 030 606
2011	935 240
2012	833 729

(údaj k 31.10.2011: 749 099 €)

(údaj k 31.10.2012: 674 473 €)

(údaj k 31.10.2013: 690 890 €)

Prehľad vývoja spotrebovaných nákupov

Rok	eur
2008	440 272
2009	340 186
2010	277 374
2011	314 353
2012	298 492

(údaj k 31.10.2012: 240 330 €)

(údaj k 31.10.2013: 263 527 €)

Prehľad vývoja služieb

Rok	Skutočnosť
2008	782 756
2009	592 768
2010	307 054
2011	267 175
2012	258 902

(údaj k 31.10.2012: 191 962 €

(údaj k 31.10.2013: 261 807 €)

Z prehľadu je zřejmé, že ak mesto uhrádzalo staré záväzky aj na tovaroch a službách, výdavky na tovary a služby účtované v bežnom rozpočtovom roku museli zákonite rásť a samozrejme súčasne sa znižovali záväzky. Nárast bol zaznamenaný aj v osobných nákladoch.

Z uvedeného dôvodu samospráva nemohla naplňať Memorandum prvotným spôsobom, ale len druhotným, čo deklaruje aj výsledok výpočtu hospodárenia v metodike ESA 95.

Stanovisko k zohľadneniu tzv. dlhovej brzdy

Národná rada SR sa dňa 8.decembra 2011 uzniesla na ústavnom zákone č. 493/2011 o rozpočtovej zodpovednosti. Ústavný zákon nadobudol účinnosť 1.marca 2012 s výnimkou ustanovení Čl. 6 ods.3 a 4 , ktoré nadobúdajú účinnosť 1.januára 2015.

V zmysle Čl. 6 ods. 3 citovaného ústavného zákona ak celková suma dlhu obce alebo vyššieho územného celku dosiahne 60% skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka a viac, obec alebo vyšší územný celok sú povinní zaplatiť pokutu, ktorú ukladá ministerstvo financií, a to vo výške 5 % z rozdielu medzi celkovou sumou dlhu a 60 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka.

Povinnosť uplatňovať ustanovenie odseku 3 sa neuplatní počas 24 mesiacov počnúc prvým dňom nasledujúcim po dni, v ktorom sa uskutočnilo ustanovujúce zasadnutie obecného zastupiteľstva alebo zastupiteľstva vyššieho územného celku, ak nebola vo voľbách ako nový starosta, nový primátor alebo nový predseda územného celku zvolená tá istá osoba, ako v predchádzajúcom volebnom období.

V nadväznosti na tento ústavný zákon sa teraz novelizuje aj zákon č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov okrem iného aj doplnením nových ustanovení, ktoré sprísňujú podmienky zadlžovania obcí, pričom niektoré ustanovenia majú posunutú účinnosť od 1.1.2015.

Nové znenie § 17 zároveň ustanovuje v ods. 15 **nové povinnosti hlavného kontrolóra obce**, ktorý okrem preverovania dodržiavania podmienok pre prijatie návratných zdrojov financovania, **sleduje počas celého rozpočtového roka stav a vývoj dlhu obce**. Porušenie uvedených podmienok je povinný bezodkladne oznámiť ministerstvu financií.

Čo sa týka celkovej sumy dlhu mesta k 31.10.2013 , jej výška je nasledovná:

Výška úveru OTP Banka a.s. : **2 652 043 €**(vrátane úveru na predfinancovanie projektu EU)

Pri výške bežných príjmov vrátane rozpočtových organizácií za rok 2012 4 833 626 € predstavuje výška dlhu **54,87 %** k 31.10.2013.

Pri výške bežných príjmov za rok 2012 na základe Výkazu FIN 1-04 bez rozpočtových organizácií 4 747 865 € výška dlhu predstavuje **55,86 %** k 31.10.2013.

Z uvedeného je zrejmé, že úverová zaťaženosť mesta je ešte stále veľmi vysoká, napriek tomu že klesá, pričom maximálna výška úverovej zaťažnosti povolená zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy je vo výške 60 %.

Práve aj v nadväznosti na ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti je nevyhnutné pokračovať v znižovaní úverovej zaťažnosti mimoriadne pozorne, systematicky a dôsledne pri zohľadnení reálnych príjmov mesta. Je to možné jedine skutočne dôslednou rozpočtovou politikou hlavne na strane výdavkov pri súčasnom maximálne možnom zvyšovaní bežných príjmov, aby bolo možné vytvoriť použiteľný prebytok aj mimoriadnu splátku na zníženie úveru. Pri takto nastavených ukazovateľoch a metodike výpočtu v súlade so zákonom v prípade, že by sa nám znižovali bežné príjmy, aj napriek tomu, že by sme neprijali žiadny nový úver, naša úverová zaťaženosť by mohla rásť. (len pre udržanie rovnakej výšky % úverovej zaťažnosti je dôležité mať minimálne vyrovnanosť medzi výškou zaplatených ročných splátok z istiny a prípadnou výškou poklesu bežných príjmov). Na základe odhadovaných skutočných bežných príjmov vrátane rozpočtových organizácií na rok 2013 (5 233 791 €) a zohľadnení ešte 2 splátok istiny pre banku (16 902 €) do 31.12.2013 resp. zníženia úveru na sumu 2 635 141 €, napr. k 1.1.2014 by mohla byť úverová zaťaženosť **k 1.1.2014 50,35 % (odhad). Pri splatení plánovanej jednorázovej splátky vo výške 59 107 € v roku 2014 je reálny predpoklad poklesu úverovej zaťažnosti pod 50 %, čo je mimoriadne pozitívny a vo fináčnej situácii mesta vynikajúci výsledok, pričom tento trend bude nevyhnutné naďalej udržiavať.**

V súvislosti s novelou citovaného zákona odporúčam venovať mimoriadnu pozornosť okrem záväzkov vyplývajúcich z návratných zdrojov financovania (úverov), aj záväzkom z investičných dodávateľských úverov. Podľa novej úpravy § 17 ods. 7 zákona č. 583/2004 Z.z. sa totiž celkovou sumou dlhu obce okrem návratných zdrojov financovania (úverov) rozumie **aj súhrn záväzkov z investičných dodávateľských úverov** a ručiteľských záväzkov obce (tzv. skrytý dlh).

Napriek všetkému (aj pozitívnemu vývoju výšky dlhu) opakovane **upozorňujem na stav zadĺženosti mesta, ako na ťažké bremeno z predchádzajúcich rokov, a dávam do pozornosti**, aby pri každom strategickom rozhodovaní týkajúceho sa výdavkovej časti rozpočtu, bola v prvom rade zohľadnená táto skutočnosť.

Je potrebné konštatovať, že práve pre úzky manévrovací priestor z dôvodu výšky dlhu mesta je mesto ukrátené v mnohých prípadoch aj o účasť v mnohých skutočne veľkých projektoch a rozvojových programoch z dôvodu spolufinancovania v určitej percentuálnej výške z vlastných zdrojov. Aby bol zabezpečený rozvoj mesta je nevyhnutné využívať aspoň účasť v menších projektoch a programoch, ktoré je mesto schopné zvládnuť z vlastných zdrojov z titulu spolufinancovania.

Bežné príjmy vrátane RO k 31.12.2012: 4 833 626 € (k 31.10.2013: 4 358 505 €)

Úver k 31.12.2012: 2 650 946 €

Úver k 31.10.2013: 2 652 043 €

Úverová zaťaženosť mesta k 01.01.2013 predstavuje 55,57 %.

Úverová zaťaženosť mesta k 31.10.2013 predstavuje 54,87 %.

(Výpočet podľa § 17 ods.6 zákona č. 583/2004 Z.z. bez odpočítania predfinancovania)

Úverová zaťaženosť mesta k 31.10.2013 po odpočítaní predfinancovania projektu EÚ (59 107 €) predstavuje výšku 53,64 %.

Výška záväzkov z obchodných vzťahov (dodávatelia) k 31.12.2012 predstavuje sumu 847 245 eur, pričom k 31.10.2013 je to **183 854 eur**, čo hodnotím **mimoriadne pozitívne**.

Celková výška záväzkov k 31.10.2013 po lehote splatnosti: **31 451 eur**

Celková výška záväzkov po lehote splatnosti k 31.12.2011 v pomere ku skutočným bežným príjmom predchádzajúceho rozpočtového roka predstavuje 10,93 %.

Celková výška záväzkov po lehote splatnosti k 31.12.2012 v pomere ku skutočným bežným príjmom predchádzajúceho rozpočtového roka predstavuje 4,35 %.

Celková výška záväzkov po lehote splatnosti k 31.10.2013 v pomere ku skutočným bežným príjmom predchádzajúceho rozpočtového roka predstavuje 0,65 %.

(Výpočet podľa § 19 ods.1 zákona č. 583/2004 Z.z.)

Celková výška pohľadávok k 31.12.2011: 456 418 € (netto 348 381 €)

Celková výška pohľadávok k 31.12.2012: 397 250 € (netto 160 873 €)

Celková výška pohľadávok k 31.10.2013: 395 167 € (netto 158 790 €)

Aj na základe vyššie uvedených údajov považujem reálne zdroje financovania prípadných ďalších rozvojových programov priamo závislé od nových zdrojov príjmu, ako aj od výšky vymožených nedoplatkov, tak aj od príjmov z rozpočtovaného predaja majetku mesta, ktorý je samozrejme vždy rizikový (príjem z predaja majetku nebol naplnený ani v roku 2013). Odporúčam maximálne sústredenie na vymáhanie nedoplatkov a vyvinúť maximálnu snahu zabráneniu vzniku reťazenia nových nedoplatkov z dôvodu naplnenia rozpočtu v roku 2014.

E. PROGRAMOVÝ ROZPOČET

V súlade s § 4 ods. 5 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov rozpočet obce obsahuje aj zámery a ciele, ktoré bude obec realizovať z výdavkov rozpočtu obce.

Ukladá teda samosprávam, počnúc rozpočtom na rok 2009, uplatňovať moderné metódy tvorby rozpočtu a nové nástroje rozpočtového procesu zamerané na plnenie stanovených cieľov s dôrazom na efektívne, hospodárne, účelné a účinné vynakladanie finančných zdrojov, ktoré má mesto k dispozícii, tzv. programové rozpočtovanie.

Programový rozpočet je systém založený na plánovaní úloh a aktivít subjektov samosprávy v nadväznosti na ich priority a zapracovanie rozpočtových zdrojov do programov, s dôrazom na výsledky a efektívnosť vynakladania finančných prostriedkov.

Súčasťou návrhu rozpočtu je návrh príjmovej časti rozpočtu na roky 2014 až 2016 a návrh výdavkovej časti rozpočtu v programovom členení na roky 2014 až 2016.

Na schválenie sa predkladá 15 programov, program doprava sa nerozpočtuje, avšak z dôvodu nadväznosti na predchádzajúce roky sa v programovom rozpočte uvádza.

Informačná hodnota tohto dokumentu umožňuje plánovanie výdavkov v strednodobom časovom horizonte s možnosťou konfrontovať plány mesta so skutočnosťou a monitorovať ich plnenie.

V súlade s Príručkou na zostavenie návrhu rozpočtu na roky 2014 až 2016 č. MF/008432/2013-411, **záväzným rozpočtom je rozpočet na príslušný rozpočtový rok, teda na rok 2014**, pričom rozpočet na nasledujúce dva rozpočtové roky, t.j. na roky 2015 a 2016, je orientačný a bude sa upresňovať v ďalšom rozpočtovom roku.

Príjmy a výdavky rozpočtov **na roky 2015-2016** v zmysle § 9 ods.3 zákona č. 583/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov teda **nie sú záväzné**.

F. ZHRNUTIE

Návrh rozpočtu mesta Tornaľa vrátane programového rozpočtu na rok 2014 a návrh viacročného rozpočtu mesta vrátane programového rozpočtu na roky 2014-2016 je spracovaný v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi - zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. **Samotné spracovanie a zostavenie rozpočtu po odbornej stránke hodnotím veľmi pozitívne.**

Návrh rozpočtu okrem iného zohľadňuje ustanovenia zákona č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálny odpad a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov, zákon č. 564/2004 Z.z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Návrh rozpočtu zohľadňuje aj interné predpisy mesta.

Rozpočet vidím z môjho pohľadu ako realistický, udržateľný a len mierne rizikový.

Z rozpočtu je evidentné, že pri tvorbe príjmovej časti rozpočtu bola použitá zásada opatrnosti, z ktorej je **zrejmá vlastná veľmi podrobná prognóza, čo hodnotím pozitívne. Plánované rozvojové programy resp. niektoré projekty na rok 2013 som vnímala ako rizikové, striedme plánovanie aj z dôvodu spolufinancovania na rok 2014 vnímam ako reálne. Pozitívne**

hodnotím snahu o dosiahnutie progresu napriek neľahkej finančnej situácii mesta. V rozpočte vidím skutočnú snahu o dosiahnutie už úplnej a maximálne možnej výšky úhrad záväzkov z predchádzajúcich období (tzv. starých záväzkov). Čo sa týka práve úhrad starých záväzkov, **výsledok je mimoriadne pozitívny , čo je zrejmé aj zo zlepšenej finančnej situácie mesta.**

Nad'alej odporúčam venovať v záujme dosiahnutia rozpočtovaných cieľov zvýšenú pozornosť plneniu hlavne tých príjmov, na ktoré má mesto dosah, hlavne dôsledným uplatňovaním svojich práv pri naplňaní príjmov zodpovedným prístupom kompetentných zamestnancov. Čo sa týka výdavkovej časti rozpočtu, úplnou samozrejmosťou musí byť hospodárnosť vynakladania finančných prostriedkov. Opakovane dávam do pozornosti, že poučením pre toto mesto musí byť história troch ozdravných režimov a ešte stále vysoká úverová záťažnosť.

Osobitne zdôrazňujem, že musí byť zabezpečená rozpočtová disciplína zo strany všetkých subjektov, ktorí sú napojení na rozpočet mesta.

Udržanie rozpočtovej rovnováhy je totiž jediným predpokladom, aby boli naplnené ciele programového rozpočtu a to najmä zabezpečenie zdrojov financovania pre potreby rozvoja mesta ale vo finančnej situácii, v akej sa toto mesto ešte stále nachádza, aj jediným predpokladom, aby bol zabezpečený kladný hospodársky výsledok mesta (prebytkovosť rozpočtu vrátane finančných operácií) a zároveň zabezpečené financovanie samosprávnych činností mesta.

G. Z Á V E R

Na základe môjho odborného stanoviska a skutočností v ňom uvedených **odporúčam mestskému zastupiteľstvu v Tornali :**

Návrh rozpočtu mesta Tornal'a na rok 2014 vrátane programového rozpočtu na rok 2014 schváliť

a

návrh rozpočtu mesta Tornal'a vrátane programového rozpočtu na roky 2015 – 2016 zobrat' na vedomie.

Ing. Erika Gyórfiová
hlavná kontrolórka mesta